

Priloga, na ciju god. 3 for. na pol god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
 Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverisna predmeta molimo na uredništvo uputiti.
 Neplaćena neprimamo.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilu godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinca dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na cilu godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na cilu izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Bolje je na tudjoj, nego na svojoj šteti učiti.

To je magjarska poslovice, koju treba vrlo dobro istima magjarima razmatrati, da mogu iz sadanji okolnosti — za svoj državni obstanak koristan nauk izerpiti. Translajtavia kano druga Carevine polovina stoji nam prid očimi. Ako — one sveze skojima se člani toga tila jedno s drugim vežu nisu pokidane, a ono su na toliko razdrišene: da se državni život nemože za dugo obavljat, jel će iz njeg ustavni duh što prije izčesnit. Prizora toga izvor da tražimo sigurno ga nebi na onom mistu pokazali, gdi magjari seine da su ga našli. Al poklem mislimo: da bi to takav poso bio, koji nitkomu nebi koristio, zato odustajemo, i svraćamo se na one težnje koje se u Bečkom carevinskom vieu odkrivaju, jedna je nimačka, koja sama hoće da po ustavnosti gospoduje a druga narodna, koja išće: da se ustavna prava po narodnostimi podile, a zajednički poslovi obćenito obavljaju. Ona nimačka težuja je nepravedna, neustavna, i za svu Austriu pogibeliva, jel sve druge narod-

nosti nezadovoljne ostavljaja i sree njeno otvara, da se u nju sva nimačka useli. Ova druga svakom svoje pridaje, po načelu samouprave, i u zajednici toliko ostavlja: koliko je potribno da se carevina upravlja.

To može biti, da u ovakom sustavu nebi moguće bilo sebičnosti popet se na konja slavohlepnosti, i državu utirat, u rat — iz kojeg bi mogla valjada izrast država prostrania, al po kojim bi se hiljade od obitelji ožalostile, i u svojem gazdaluku pomele, dok bi država više duga na se natovarila i tako pojedinom daću umnožala, dakle nebi moguće bila ona politika koja se temelji na iztezanju državni krajevah, po kojoj se otvaraju prigode da pojedini — koji u narodnom dobru gospoduju, sebi palače zidjaju, a za obću slobodu, sve veće sponse snuju. Velike države nikad nisu čovičanstvu već samo pojedinim obitelim koristile. Najveći dio čovičanstva u velikih državah bez iznimke stoji svih politički, a nikoji put i gradjanski pravah lišeno. Košto se u jednoj obitelji i po toj u jednoj osobi sjedinimo — da svrhu nas kraljuje, takoje moguće da i jednu narodnost na državnu vlast posadimo, al ako bi se ova mah kakom silom na to pristolje samovoljno uzpela, po sadanjem duhu slobode, koja se izvila iz načela, da se svakom svoje dade, može čekat, da će je svaki čas s baciti, ko i onaj kralj — koji bi se silom — na protivnog naroda kraljevsko pristolje popeo. Dok se kralj naslonjao na Velikaše koji su stajali na nižem plemstvu, a ovo na svoji podahnici, ko gradjani, na varoški stanovnici, onda — buduće je po svakog nejednako pravo bilo, i to

sve jednom kralju podloženo — prid svakim je jasno bilo : zašto da mora jedna narodnost gospodovati ; al sad kad svi jednako pravo društveno, građansko, i politično uživamo, nevidjamo : kaki se temelj može podvući jednoj narodnosti, da se svrhu drugi uzdigne. Na historično pravo se danas neda pozivat, jel to su imali plemići, velikaši, i svrhu svi apoštolski kralj, no svi znamo — da su ova historička prava pokopana i na njevo misto ustavna i samoupravna sloboda za sve građane podjednako umistjena. Bila dakle narodnost s kaki jaj drago historični pravah obkoljena, akoje ustavna i to samoupravna sloboda uvedena, ni smislit se neda : da bi mogla u gospodstvu samo jedna nerodnost obstajati, akoje nisu druge za gospoju vrhu sebe izabrane ; što se istom na putu medjusobna sporazumljenja može sgoditi.

Jel ako se na svoje sile oslonja, to uzbudjiva druge narodnosti da oni takodjer svoje izvijaju, dakle zametnuće se rat, no tkoće u tom ratu nadvladati to se nezna, al toje prid svakim razboritim državniku jasno : da ono gospodstvo koje se po ratu dobiva za sad nikad nemože biti sigurno : jel kad se što ratom dobie, s tim se može i izgubiti, buduć što se danas jednom vidi pravo, to mora biti sutra drugom drago, zaluda se meće pečat ugovora tamo gdi se volja sablji a ne razumu priklonila — kako se pokaže prigoda, volja će drugi pravac uzeti. Nikad svit nije za kratko vrime toliko vilajetni primera doživio ko za ovo 20—30 godinah. Sadanjeg vika je obilno dokazano : da nije vlasti, koja bi se samo na se oslonjati znala, da nije sile koja bi o svojem obstanku sigurna bila. Stalna je samo ona sila : koja se na slobodi i to ravnopravnoj osniva, jel ta se po svakim svistnim građaninu svesrdno podupire, buduć da pogibelj obće slobode, postaje ukupno ponorom i pojedini građanski i politički pravah. Dakle sporazumljenje osigurava obstanak države, na onom temelju koji se po najviše izjedna o ravnopravnostju, a ne na onom, kojeg su izmislili ninči, da samo svoje gospodstvo osiguraju.

Jel ako to sporazumljenje do cila nedoveđe, onda se vidi da nismo za slobodu dozriali, dakle triba nam jedan meštar — kojiće prut u ruke uzeti, da nas u red dotira, nemojmoše bojati da se taki neće naći, dok mi posvidočili budemo : da smo voljni prije život državni, udušiti, nego pravedni biti ; Magjarima dakle dobroće biti razmatrati : šta nauka u sebi zadržuje ta stara poslovica : Daje bolje na tuđoj šteti učiti, nego na svojoj. Jel na više grobljanski kapijah smo već štili : Danas meni a sutra tebi, a klasična mudrost veli : da se za rana postaramo — jel zakasnjen lik ne liči bolest.

KUĆNI POSLOVI.

Bač, 13. Rujna. Jučer je održana ovdi skupština učiteljah bačkog sreza, dva zbog bolesti a jedan poklem

je i poštaš, valjda zbog službe, nisu došli, drugi su svi prisustvovali, kakogod i više strane i mistne gospode.

Prvo pitanje o pensionalnoj zakladi (fondu) valjana je razpoložio C. K. koje je obćim odobrenjem slušano.

Pensionalna zaklada za učitelje nadbiskupie kalačke po zvaničnom izvestju ima glavna 28,466 fr. od koje glavne 18,000 fr. je sveštenstvo dalo, a trećinu tek učitelji. Zaklada ova se slabo uzmožava, i to stoga što ono od 330 učiteljah nadbiskupie, kojima se imadu do dati još 40 pivača. (kantor) jedva ima 140 članova zaklade, koji godišnju 6 fr. 30 n. svotu plate. Dobivaju pak iz ove zaklade 8 izluženi učitelja, 20 udovica, 50 ditce jednostručnu, a 9 dvostručnu pomoćnu svota. — Čuditi se je velikoj onoj nemarnosti, kojom se ponašaju učitelji spram ove zaklade, koja je jedino njima na korist : kako dase mogu nadati da ji drugi podupiru, kad sami za sebe i za svoje obitelji dobro slabo mare ?

Treće pitanje o viroizpovistni, iliti da prostie rek nem od kršćanski i ne kršćanski učionah, temeljno i duševnoje razlagao J. L. muž godinama, pedagogičkom znanostju i oduševljenjem skoro prvi u srezu. Temeljno je pokazao, kako da se u pučkih učionah ditca nesamo učiti, nego i odhranjivati imadu, a on odhranjivanje ono, koje se brez zakona vodi, ne nalazi onako, kakvo domovina, a osobito, kakvo keršćanski naši roditelji žele dati ditci svojoj. Razlaganje njegovo je odobreno.

Sveršeno je da se u buduće ova skupština uvik u Baču kao sridini sreza obdržaje, i to svaki na svoj trošak, a ne kakoje dosad bilo, dasu redom svake godine drugi dočekali braću.

Za izpražnjeno misto zaklade Jankovich u nimo gluvom zavodu (institut) u Vacu, naimenovao je g. župnik Jankovački u Bačkoj, Pavu Medve dečaka iz Bača.

NOVOSTI.

— **Njegova Preuzv. knez prabiskup g. Ivan Simor** poziva sa svojim ručnim pismom crkvene avtonomičke poslanike, u Budim-Peštu, na zemaljsku crkvenu skupštinu dneva 26. Listopada. — Svaki katolik kome leži na srcu stanje katoličke crkve — s oduševljenjem pozdravlja ovu odluku Njeg. Preuzvišenosti.

— **Prusi počimaju zebsti i množe zimski haljina i bunda** naručivaju u Beču i u Pešti.

— **Bivši knjaz Srbije Karagjorgjević** i njegovi sudruzi okrivljeni sbog ubijstva Michaela Obrnović knjaza srbskog — čerez nedostačni svidočba oprostjeni su od okrive dne 6. Listopada.

— **G. Zejček** u svojem listu Politiku tvrdi : da gruvanje topovah proizvodi kišu, pozivajuć se i na sadašnji francesko-pruski rat — koji u francuskoj prouzrokova veliku kišu, di prije obično suša biše. G. Zejček dalje savetuje, da svaka obćina nabavi nekoliko mužarah od tuča, te bi u vrime velike suše izpalili po 10, veća po 20, a veliki posidnici po 50 do 60 hitacah. Dan sveobće puenjave imao bi se razglasiti po novinah, kad bi u 12 satih o podne počelose istodobno pucati iz tisuće mužarah. G. Zejček nada se da će ovaj koristni pridlog naći odziva, najpače što nabava nestoji mnogo novacah.

POGLED U VILAJET.

Koliko zanima svit ta krvava borba francesko-pruska, to se odaje po svuda razgovorom te i pismom : koda je pristalo ljudstvo Europevsko svojevolje oplakivat, i veselje provadjat, svuda se o toj samo piše i govori. Čime se potvrdjiva : da od izlaza ove borbe zavisi veliko, dobro

ili zlo čovičanstva. Što se nas tiče, prinudjenismo očitovat : da su nimci na polju učenosti velik korak učinili, i zato mi ostali u svakoj grani znanosti, mnogo od nji možemo naučiti; al s druge strane dužnismo pripoznati : da gdi god su nimci gospodovali, tamo ustavna sloboda nikad nije ugodnim plodom ljudstvo nadarila. U nimačkoj samoj znamo : da su vladatelji svojim podanikom i viru nametjavali, dočimje pruska nezavidni primer ustavne samouprave na vidilo donela; a strane zemlje — kuda se mašali — gorko su pod njevim pritiskom stenjale. Eno nam Rusia gdi kormilom od vajkada nimci vladaše, eto nam Talianska, koja se onda istom ujediniti, i svoju slobodu spasiti mogla: kad su francusi nimce ondud izgonili. To pak valda nitko neće nijekati : da je do nimačah stalo — u magjarskoj ustavna sloboda nikad nebi procvatila. A što slaviani svoje zakonito misto u državnom redu ljudstva zauzeti nisu mogli, to se jedino nimecem imadu zahvaliti. Zar bi poljaci tako gorko oplakivali svoju staru veličinu, da se nimci nisu o njevoj domovini ko jednom židovi o skutu Isusovim podilili — nitko dakle nemože nami zamiriti što na pobjedi nimačke zastavu radostni bojah nerazvijamo — jel mi slobodu poštujemo, koju jedino u pobjedah francesah osiguranu nalazimo. Na što žali Bože veoma malo nade imamo — odkad su francesi republiku proglasili. No ovde nemožemo o koristnosti ili škodljivosti take državne uprave govoriti, već samo s političkog gledišta valja zabilježiti : da je to taka pogriška, koja se nedaje popraviti, u svakom narodu pa baš u oni krugovi, u kojima se njegova sudbina odlučava, ima ljudi, koji francesu, al ima i takih — koji prusu prijatelje, dosad su se stranke s jednaki oružih borile, i držimo: da bi ona francesom prijatna nadvladala : al sad ona od prusa u vladarski vićnicah, potribuje samo na strašilo republike prstom upačiti, da prijatelje francuske zamučka. Zato u naprid je mogo svatko kazati, prema ko dar proročanstva političkog nije posidovao: da će starac Thiers kao oglašeni povistnik počastno svagdi dočekan al kano diplomat bez uspjeha odpuštan biti. Ti francesi koji sad svojeg naroda sudbinom vladaju, mogu imati mnogo ljubavi za slobodu, al malo posiduju razboritosti, i državne uvidnosti. Zalud oni sad ljagu bacaju na Napoleona, jel da mu nisu vazda ustankom Parižkim pritili, sigurno bi prije i do ustavne slobode došli, i nebi ga silovali: da one ljude upotribe — koji se sami ponudjavaju, već biji po volji iz sveg naroda birao, pa se nebi tako ljuto privario, već bi gotovom, brojnom, i podpuno oružanom vojskom prusa napao. Da on nije mogo izbirat — to je dokazano prilikom ovog rata. Kada su Parižani nesrići svojih oružah odagnanjem dynastie odgovorili, sadanji vladatelji mah što govorili, vilajetna povistnica će upisat : da franceska nikada ugledania i slavnija nije bila nego pod Napoleonidom.

Uz sve to francesi su u tom ujedinjeni : da otačbinu valja oslobodit, — u Parisu vele da ima 250 bataljuna a u svakom 1,500 momakah, no i u drugih još po prusu ne obsadjenih stranah se spravlja, i nastoje u Lyonu cilu armadiu sastaviti, kuda su već i prusi pod Falkensteinom svoju odputili, francesi se nadaju : da će se Pariš održati, što ako jim podje za rukom vele da će nimce tamo pokopati. Al nimci sve jednako napriduju, i Pariš obkoljavaju, sutra kažu da će topove na Pariž odpaliti, i gorku muku za taj lipi grad započeti. Istina je da se francesko četo na svih putevi nimačah nalaze, i svojevoljci puškaši — mnoge jim brige zadaju; al poklem se i nimačka vojska nepristano spori, zato svoje sile i na juž-

nu francesku izastire — kojim načinom životne joj žile podsica, jel ovako će pristat redovna uprava, nabavljanje poreza, i novačenje vojničko — pa će nastat vrime: di će se i svrhu nji popunit latinskog pjesnika izreka : da je tašta nemoćna sržba; eto već uprava državna ni u Toursu nije sigurna, ako se priseli u Toulouse ili Limoges — i tamo će ji vojska nimačka pratiti, kad nije toliko osnovane vojske franceske — da bi nimačkoj putove znali pričiti, što je zaostalo — toje u Paris na obranu uvučeno. Pa najposli mora i puk dušom i tilom klonuti, sjedne strane dužanje terete svoje mile domovine nositi, a s druge strane prus ako ga nadje oružana, siče pali — i plini ga — na poslidku niti će imat kruha da se zahrani, ni krova da se zakrije. Ništa nemanje povistnica neće znati triba se većma diviti srići oruža pruskog — ili neumorljivom junačtvu franceskom, koje nove generale, i umne častnike radja, da popunjava mista oni, koji u nimačkoj razstrkani tuznim srcem skrstiti rukuh moraju gledat, kako se njeva braća bore.

Ipak sigurnismo : da to junačstvo neće biti bezplodno, jel što god se francesi dulje održali budu, toće po nimce u franceskoj opasnie postati, jel guerilla se umnožava, koja pruskoj vojski mira i opočitka nedaje, već nepristano napada, i premako u manjem broju — ipak često umanjava, toj u pomoć dolazi i bolest — koja također broj soldata umanjava, košto i nepogodnost vrimena najskole za obsadujuće čete — kojima će mnoga manjkati — premdaje oko Parisa sve opustjeno.

A s druge strane što god se dalje ovaj rat povuče, to će oni silni franceski častnici — koje su po svih nimački gradovi razmetnuli, obilna vrimena i prilike steći, načela i čuvstva slobode u nimačke glave uliti, pa će Junkerom otešcat sastavak carstva na temelju pruske soldateske. Dakle mislimo da bi mir ne samo po francesku, već i po prusku spasonosan bio — i koji ga priče — te će obe strane povistnica pokuditi, kao prave dušmane napridka civilisatie. Al kobi Prusom sad već na put stao — kad vladini listovi već izjavljaju : da će prusi umorani biti: — ne samo one pokraine od franceske odkrojit — koje su sastavili pod imenom uprava Elsasa, već i ono dilo Lotringie: u kojem se ni stope nimačke nenalazi, kako se u Pruskoj shvaća mnenja i tiska sloboda: svaki može uviditi, koji stije „Nordd. Allg. Zeit.“ tamo se upravo kaže: da su ono nepriatelji domovine i izdaice, koji smiju nimecem umirenost priporučivat u pobjedi, što više odlično se očituje : da takima triba lakat na usta staviti, za trajanja rata; s tim da se u buturnicu utiskaju, pa još i imena taki obilježavaju; koji ma bi radi bili jezik svezati.

Englezu je dobro došla franceska republika. Sad barem imade poštnu izliku — zašto da se za sablju prusku, koja se oko glave franceske savija, nemaša, jel ta je svojim brodovljem i dosad njemu trn u oku bila. Rus zebe od slobodni načelah, da se po drugovanju francuskim u mladje glave neuvuku — a nimač koji tamo duhom dvora vlada, plešte se rukam o napridku nimačke, di ga nitko nevidi, i veli idje vrime, da se ime Belog mora sa zemljopisa kao slavensko stare, i veisse meer napiše.

Italia se ko malo dite s lutkom tako s Rimom zaigrala, pa i neopažava kako se latinsko pleme davi, koje je veruge njezina sužanstva pokidalo. I koda je kaka sjajna bitka dobivena, to se ministar Lanza, i general Kardona kolajnami i maršalski štapovi nadarivaju.

Austria boluje u svoji nutarnjih, šta joj briga o tudjoj kući, kada se njezina ruši, a kako se nebi rušila, kad je vojničko gospodarenje još i sad podrinjiva, razpi-

kuće se uvukle u vojničstvo — i nemilo troše. — Njeg. Veličanstvo već je jedno povirenstvo u Prag odpraviti dostojalo — da se ti razočitelji iztraže.

Prusi se već naprid dile o plinu franceskim, sve uprave su opozorene, da što prije pokupe dokaze — s kojima će se očitovati, šta su francesi u prvim Napoleonskim ratu iz Münchena Dresde i iz drugi gradovih — što u polju znanosti, ili umitnosti očinjeno odneli, da se to iz Pariski Museuma pokupi, i nimačkoj povrati, nećel biti s kamatom? u Belgiumu razoružani francesi se parbe, valjada o načinu vlade svoje domovine, te ji moraju Belgijanci oružem tišiti. Ovi su prid prusom sumljivi postali, kada bi većma francesom no prusom prijateljili, čemu se nije čuditi. — Ta kako nebi želio Prus od Belgianacah premako se u njevih žila francuska krv razliva, da nepriatelje francesu, kad bi i od stanovnikah u francuskoj to želio: da svoju domovinu neljube i nebrane, zatoji nemilo pali i mori, ako se usude sebe braniti. Od Turske pišu: da je ernogorcem sve ono izplatila, što jim je tribalo u novcu naknadit za Bila Brda pašnjake, ipak neviruje: da će nebo na istoku vedro ostati jel tvrđjave na krajevi ernegore oružava. U Rimski krajinah je srićno obavljeno glasanje pučko, van nekoliko glasovah svi su za ujedinjenje s Italiom glasali. Al poklem se strane vlade glede ove aneksie još nisu izjavile, razboriti Taliani misle: da će tribat u Rim parlamenat sazvat, al vićanje donikle u Florenzu obavljat, dok se putem diplomatskim kralja Italie pristolje u Rimu uzvišeno ne učvrsti.

Viće ministarsko u Austrii je odljučilo Delegatie na 21. dan studena u Peštu sazvat, nije dakle dvojbe da će se neposredni izbor zastupnika u českoj preuzeti — buduće znamo: da su česi i po drugi put izjavili: da donle neće za carevinsko viće birat: dok se temeljna prava njeve domovine nepripoznadu. Neposredni izbori! Zao primer za sve kraljevine — jel kako danas čehom mire — ako jim za rukom podje, mogu sutra i u kraljevini svetog Štipana pokušati, kako se pogovara — Sloveni i Tyrolci mal ako neće onda Reichsrath ostaviti, dakle što su nimci kanili to će oni izvesti.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 3. Listopada** (u ponediljak). Danas je na naš trg malo doveženo rane, i za to je ova po bolju cinu prolazila, osim kukuruza koji su zbog dobrog roda i opet natrag udarili tako: da se vika — mirica — vrhom kukuruza klipova može dobiti po 32—36 nov. U većoj kolikoći — quantumu — rana slabo se uzima.

S pogledom na obštu svitsku trgovinu, rekao bi čovik da je svit u nikom prilaznom stanju; svaki se to ništo sumnja — svaki se izvlači, nema onoga oduševljenja za radnju kojim čovištvo triba da je snabdiveno i bolje unapridjeno, kud god se čovik okrene svudaga niko nepovirenje i nepouzdanje pridusreta, a tome se nemozemo čuditi — kad u obzir uzmemo današnje političko stanje stvari u Europi; danas ne samo da nije pojedini osiguran i obezbidjen sa svojim bićem i položajem, već i same okrunjene glave vidimo kako strmoglavce padaju i u propast idu, pa ko nam može jamčiti da se takovo što danas sutra ne može desiti i sa samim državama, pa i kojom evropskom velesilom?

Sa toga je dakle to obšte zastajanje trgovačke randnje, stoga su tolike krive — faliranja — ne posto-

janje na borsi *) i na pokon oskudnost kredita. I ovo trulo stanje naše postojaće sve donde dok se obšti i trajni mir u Evropi ne uglavi, a to sve donde neće biti, dok se bolesni udovi iz Evrope ne istisnu, i nov duh, nova misao sa novim slobodnim načelom pravde, pravičnosti i obšte ravnopravnosti ljudske medju svitom nezavlada, a dotleće više manje nesigurnost da vlada — i često sudba sriće ljudske kao lopta u rukama samovolje pojedinih vladara da ostane.

Pešta, 11. Listop. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 60—70 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 35—45 n. tisansko, najsb. tšk. 83 fnt. 4 f. 65—75 n. najb. tšk. 88 fnt. 5 fr. 40—50 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 4 fr. 65—75 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 40—50 n. bačko. najsb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 60—70 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 5—15 n. Raž tšk. 78—79—80 fnt. vrd. 3 f. 5—10 n.

Baja, 8. Listop. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 80 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 4 f. 70 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 3 f. 33 n. srid. 76 fnt. vrd. 3 f. 23 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 2 f. 80 n. srid. 75 fnt. vrd. 2 f. 75 n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. srid. 63 fnt. vrd. 1 fr. 90 n. Zob najb. 44 fnt. vrd. 1 f. 73 n. srid. 42 fnt. vrd. 1 f. 70 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 3 fr. 20 n.

Peštanski Cjenjenik. Dne 8. List. Vuna kupovci iz naše zemlje, cina prijašnje, prodano je 1100 m. najviše sridnjo fine jednostrizne čojne vune, i manje češljašte takodjer — dvostrizne — zimske i litnje — košto i tvorinarski prane.

Svinji teški kako ji Beč želi 280—360 fn. 27¹/₄—29¹/₂ n. lakši 27—25 n. fnt. lakši svinji su prolazili boljma nego teški.

Gorušica 150 fnt prima 16 fr. a druga 12—15 fr.

Mast sa sudom 41 fr. bez suda 39¹/₂—39³/₄ fr. užežena 38 fr.

Slanina s jabane nije kupovana varoška na zraku sušena 42 f. za List. i Stud a dimljena za taj isti rok 44 f.

Loj tražen je i platjan po 33¹/₄—33¹/₂ fr.

Suve Šljive gotove prodane su 11³/₄—11⁵/₈ fr. za daljni rok nudjene su po 11 fr. 1869. god. 7 fr.

Med 24—25 fr. platjalisu medenjari — za lipo izcidjen.

Vosak 100 fr.

Ditelina 35—36 fr. m. francuska lucerna.

Mak sinjav 11¹/₂ fr. modrikast 12 fr. mirov — kopapljeno sime 3¹/₄—3 fr. 35 n. 60 fn. bečki-grašak 5—6 fr. maža car. sočivo 4—6¹/₂ fr. m. gra 4¹/₄—4³/₄ fr. m.

Prisne kože. Nenalezse se na trgu — kozie — i trbuške, al manjkaju i strani kupovci; upisana je cina za jarčeve 160—170 f. kozie 130—150 f. — ovčie 85—105 fr. servianske golušarke 80—90 po 100 fr. 2°/₁₀₀ radaša.

NAŠA ČITAO NICA.

GAZDALUK.

Ovce.

Naše mile ženske su sukno već davno obljubile dakle već i radi njeve volje valja da se muževi o zadržanju birakah postaraju. S tim više: što su naši razboriti poljodilci, davno uvidili; da ovčia koža baš ako i nebi bila najlipša, alije za zimu već i stog štoje najjevtinia —

*) Trgovačko dvorište — kuća — di se glavna radnja sa novcem, papirom i drugim vridnostima-promeeće.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 31-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

za nji najudեսnia — zato se u zimu od glave do pete u nju uvuku, a da je na putu opaklia i to ne opoirača, već ona priko štrange učinjena najpovoljnija, to su i gospodari pripoznali. E dakle ovce i onda bi tribalo zadržati, mah naše divojke — i nebi za sebe pregače i za mužkarce vruće obojke, pa za krevet nepoderane ponjave, i teške gunjače tkale, ta i ženske miluju ukusno skrojene rekle, vruće zimske suknje, a muškarci modre haljine nositi — a stari u japunzii u crkvu ići. Dobro je štogod i od švaba naučiti, da barem ono proizvodimo — čega svaki dan tribamo, švabice za sebe cipele, i čorape a ove i za mužve pletu od vune, pa baš zato svaka kuća jednu ili dvije ovce pridržavaju, i to ne kupuju odhranjene, kada su skuplje, već mudri švaba kad Bog slaviana blagoslovi s bliznjaci, pojedno za badava dobie, ili zakodu icu vina od čobana kupi — pa bud kravu ima s mlikom odhrani.

No mi nećemo po jednog sikana da hranimo, jel i kiselinu i sir milujemo, već nama triba jedan čoporak ovčica, da se naša hrana i odilo nabavi. — Al poklem nije one prostrane paše, kada se ova od jednog sela — s onog drugog stizala, pa čobana nisu mešdže ašovom kopane upravljale, već zvizde na nebo božjom rukom pomećane; učićemo od računajućeg Engleza kako valja ono malo paše što imamo na dneve razdilit — da tako i ovca svaki dan novu pašu, a trava barem cio dan i noć dobie da može rasti, ako pak te nimalo nije al imamo zemlje, ondaćemo ji na jasli ko vola i konja držati, naravno u manjem broju, na onoj bujnoj ditelini, koju smo za nji posijali, u pomoć ovoj doćiće mišling t. j. kokuruz, ili sirak gusto posian i druge trave, od kojiće naši gazde pisati, a da jim to sve ne naudi, ponudićemo ji i slamom, jel što se jedžeci više prominjavaju, to će ono što jim sladje budne — većma se za grade lipiti.

Što god dalje stupamo u godinama, toće manje sina biti, jel se ljudi za novac polakomili — koji se za pšenicu plaća, pa ili zemljišta iz većeg uzoru, ili za livade nehajauć, što djubreta priko godine padne, to sve na ornice vuku, a što bi valjada gdi od ovi zaostalo, premda se i ponapit miluju, to u vinograde iznesu, livade dakle i paše ostaju soparne, zemlja otvrdnuta teškose o proliću kreće — jel nema dosta vrućine, i polako tira i one tanucne travice, koje izgledaju ko naših milih divojakah krasna tančica, no od oveje lipa košulja, al od oneje tanucak i odkos, od kojeg se neće ovca ugojiti — dakle diteljinake triba umnožavati, da se i za zimu sina nakupi, a kokuružnjak i slamu nije slobodno — buduće je od svačeg malina u naravnom stanju davati, već sve triba na sečku izsići, k tomu valja dosta krumpira nasiati, i ripe nasaditi, pa to sve sići, sa sečkom mišati, i tako ovce hraniti, uz sve to valja ji više puta soliti, pa da jim i criva kripkoću neizgube — kudiljne pogače — od koji se olaj izcidio izdrobljene takodjer u sečku valja mišati. Naši gazde od kokuružnjaka baš štoje najsladje tosu pogorili, tojest stabaliku — u toj ima sladora, to kripi i hrani imanče, to za glavu nije slobodno baciti ni pogoriti — već to triba prid ovce kao najsladji jedžek izastrti; al poklem to ni ovce ni marva do najdebljeg izgrizti nemogu, zato je potribna sečkanica — da se sve na sitno izkriža, ovim načinom će se polak piće zaštediti, što da se dostigne, premdaje štednja u naše doba najpoglaviti-ja u gazdaluku činjenica — to valja svakom gazdi znati; da poklemje sad već i ono misto: di se ovce mogu hraniti, veoma uzko postalo, a i pića je u manjana, to se ova

nemože po zemlji bacati, da ovce ono što se na prvi mah njima uzdopada pograbe, a drugo pogaze — već svaki gazda za neobhodno mora smatrat: da sebi košarove oplete, ili take jasle opravi, odkuda će ovce piću sladje, i bez rasapa trošiti. Al čobani misle: da je lakše u male sonice magarca upregnuti, i tako piću izvlačiti, nego rukama sečkanicu priko sve zime krećati, čovik kojije naučio priko lita na štapu drimat, i na masnoj šubi se izležavati, neće se priko zime takog posla laćat, od kojeg i sluge ponajviše zebru.

Budimo dakle mudri — da mi krumpir samo uvik u kori kuvamo, friško bi na njegov izmrzli, već to vište kuvarice ume, u svakojakoj slici ga spraviti — i tako mislimo da uvik drugi jedžek imamo, a ono vazda isti krumpir ostaje. Tako i radnja — ako se u ovoj slici nedopada, valja se domišljat kaku drugu joj dati — da ljudi u naprid od nje nezaziru. Evo ljudi će danas sutra uviditi: da nije fajde moraće i način vršitbe prominiti. Od naši didovah znamo: da su prije želi kosakom, a sad kosom kose, znamo da su na stožinu — a posli po magjarski vršili. Žetva i vršitba je dakle već minjana — nastalo je vrime da će se morat opet prominiti. Sastaće se više nji ojednaki gazdah, pa će kupiti parastroj a drugi konjski stroj — s kojim se vrši t. j. mlatilo — pa će redom sve od guvna do guvna ići, i vršitbu vršiti, a kad svoje izmlate oni će takima koji neimaju iz risa raditi, toje taka stvar, skojom se triba što ranie, to bolje oprijateljiti, ko s gvozdeni plugovi, ako dobro na trefimo — mlatilo se izplati za dvi godine, a silni je na vrimenu dobit Englezi su davno već svitu izvikali: da je vrime novac, ko s vrimenom nezna gazdovat dakle to štediti, taj ni duševno ni tvarno nemože napridovat. Virujte: da će skoro dojt nužda da se i način sijanja promini, da se zrno ne baca šakom — koja nezna miriti, već samo na um baca, pa će gazde takodjer — kada jedan nema snage — i na to se ujediniti — pa sijačicu — koja zrno na redke prosipa kupiti — s otom se štedi i vrime i sime, i izplatise za godinu danah, uslid čega izrastće i ta potriba: da naši kovači i na to iztegnu svoju vandrovku, pa nauče i strojeve barem popravljat, na koliko se to maljom vrši, a ne saliva no već više je taki majstora — koji gvozdeni plugove pa bolje nego tvorinari upravljaju, i poljodilac i zanatlia moraju se po sadanji nužda, a ne po stari običajih i adetih upravljat, i upravljat, ono što je staro idje u trulež, a štoje za život to se ponavlja. (Slidi.)

Riešenje o rukovodstvu školskih pitanjah.

I. Pitanje.

Kojim bi se načinom moglo proizvesti, da učitelji i pivači Nadbiskupie Koločke postanu članovom učiteljske zadruge, te tako kao svoju i obiteljsku, tako svojih sudrugah i njihovih obiteljah budućnost kako tako osiguraju?

Učiteljska zadruga zadržaje u sebi onu plemenitu i uzvišenu sverhu uljudbenite dositljivosti, kojom se hoće začepiti virlo sirotinjskih suzah, plaća i jadikovanja, a to ako ne posve, a ono barem koliko toliko obezbiediti učiteljsku neobskrbljenu sirotčad, da se nebudu morala više plaćuć gola i gladna potucati, od nemila do nedraga.

Svatko, komu je srce i pamet na svom mistu, mora uviditi i pripoznati ovu uzvišenu i cjeloshodnu sverhu učiteljske zadruge, kojom se kani umanjiti bedu obiteljah, kojim se priti nesmiljena kosa neop-

rideljene budućnosti. Pa zato, ako otac obitelji zaroni duhom i otvorenim pogledom do neprozračne crne koprine budućnosti, znajući što ga čeka i što mu se sigurnim korakom svakim časom, satom, danom i godinom približava, čudim se: kako, da mu se grudi sladkom utihom nešire ustupkom toj blagodatnoj i čovikoljubivoj zakladi, po kojoj, da se otaru suze svojih miljenacah.

Kojim bi se pako načinom moglo proizvesti, da učitelji i pivači budu članovi te učiteljske zadruge, meni je to veoma neizvjestno i čudno! —

1. A gdje bolji način, shodnije sredstvo i možnije poticalo, koje da potakne i skloni učitelje podhvatiti toga kola, t. j. učiteljske zadruge, nego što je ona prividjena korist, koja sigurnim tekom teče svakomu učitelju ili učiteljskoj obitelji odmirom pravičnom mjerom.

2. Znajuć dobro, budu li svi zajedničkim silami složno oprediljenim prinesci stupali u to društvo, dakako, povećanjem broja učiteljah, povećać će se znatno i zaklada, t. j. novčana svota tako, da će stim biti i veća podpora.

3. Zašto se učitelji uzdržavaju od te zadruge, te mnogi odbija njene blagodatih? čudno je, — neznam! To bo leži pod koprenom njihovih srdacah (tajnah).

4. Sredstvo se usilovanja upotrebiti nemože, a nagovoriti se zar nedadu; indi preostaje, da se natječajem ujedno i bezuvjetno spoji i dužnost postati članom učiteljske zadruge. Tu bi bilo svakomu dozvoljeno: natječajati se, ili ne. Natječa li se i odabere li se za učitelja, ujedno odmah postaje i članom učiteljske zadruge. Takvim bi načinom vrremenom postali svi članovom učiteljske zadruge; a zaklada bi se znatno uzmnožavala, odkud bi protekuću blagodat obilnije i u većoj miri uživala siročad jim.

II. Pitanje.

Koje je učivo (građivo) računstva u I. i II. školskoj godini, te kako se to ima riješiti (rukovoditi)?

Učivo računstva u I. i II. školskoj godini jest glavito bistri pojam brojevah, — naime napametni račun, koj zaslužuje osobito pozornost i negu. Napametni račun čini učenika vištim, i to tako, da može dolazeće u svakdanjem životu račune pomnjivo, točno i sigurno izvesti. Svaki račun, što je drugo, nego umni čin, indi umni račun, koj se umom, dakle na pamet obavlja; a to se zove napametno računjanje bez brojakah. Hoće li se pako pameti u pomoć priskočiti pismenimi znakovi, brojkami se treba služiti, a to se zove brojčano računjanje. Uredjenje i razdijeljenje ovoga učiva ili građiva jest: u prvoj školi u prvo pol godini na prvom stupnju malo područje brojevah, od 1—10 vježbajući i gibljajući svestrano, zorno. U drugoj polovini školske godine od 10—100 vježbajući praktično rišenjem napametnih zadaćah. U II. školi u prvoj polovini školske godine ima se uzeti od 100—1000, a u drugoj polovini (poletju) od 1000 — na dalje putem napametnog računstva. Znamenkami računati, može se započeti u 3 polovini školske godine.

Način pako rukovoditi, t. j. upoznavati diteu s brojevima jest slideći.

Ivo Učitelj treba, da si vodi diteu do bistra pojma, prvo jedinica; a to pokaziv ditei jedan prut, knjigu, novčić. Zatim uzme jih na pitanje. Ivane! koliko imade ovdje u školi pečah, vratih, tablah (ako je jedna)? An-

tune! škola nam koliko ima tornjevah? a ti glavah? — — Mato! digni mi jednu ruku, pokaži mi jedan prst, pokaži mi jednoga učenika. Zatim učitelj kredom povuče jedan potez na tabli i upita diteu, koliko je tu potezah? Ditea: jedan. Dobro je, jedan, a drugčije zove se također jedinica, pismeno pako brojka. Što znači dakle brojka 1? Napišite mi na svojih daščicah brojku 1.

Drugiput pokaže učitelj ditei dva novčića, 2 pruta, 2 daščice i uzme jih na pitanje: dite koliko imade rukuh, nogah, očuh? Kokoš, patka, ptica koliko imadu nogah? Kažite mi koju životinju, koja ima dve noge? pokažite mi dve daščice.

Sada učitelj povuče dva poteza || na tabli, i upita ih: koliko je tu potezah? Ditea: dva. Dobro je; načinite i vi na svojih daščicah (tablicah) dva poteza. Sada, ako jedan potez izbrišem 1, koliko će još ostati? — Pero vridi jedan novčić (kr.), indi za dva pera koliko treba dati novčićah (kr.)? Mato ima dvi jabuke, a Nikola jednu, koji ima više? zakoliko? — — Znak za dva je 2. Takovu brojku više putah napišite na svojih daščicah.

Tako vižbajući učitelj postupa u poznanjuh i ostalih brojevah do 10, i to:

- Neposrednim nazorom.
- Uzporjenjem sa svimi predjašnjimi brojevi.
- Različitim uporavi.
- Uzporjenjem s nižimi brojevi.
- Brojkami.
- Brojenjem napred i natrag.
- Opetovano uzporjenjem preduzetih već brojevah.
- Opetovanjem brojevah, kako se redomice medju sobom spajaju i različito razstavljaju. Napokon iz takova razstavljana brojnim spajanjem redomice.

10—100.

Učitelj povuče na tabli 9 potezah (|||||) i upita diteu: koliko je tu potezah? Ditea: 9. — Sad se pridoda još jedan potez, s kojim će biti 10. Antune! izbroj. Brojte svi! Brojte prste na rukuh. Načinite 10 potezah na svojih daščicah. Slidi vježbanje:

- Zorno na poravi Pestalozi.
- Sravnjivanje broja 10 sa svimi predjašnjimi brojevi.
- Različite uporave.
- Brojni znak 10, — s desna 0, zove se ničtica.
- Brojenje napred i natrag.
- Opetujuće sastavljenje brojevah od 1—10 i njihovo razstavljenje po različnih sastavnih čestih.
- Proizlazeća odtud spajanja brojevah redomice.

Reču: kod predstavljanja i razmatranja ovoga područja 10—100, ima se isto onako postupati, kao u području brojevah od 1—10.

U rukovodjenju ovoga računstva obsežnie i s mnogimi primeri za vježbanje, uputjuje učitelja „Metodika Napametnoga Računstva,“ naminjena učiteljem i učiteljskim čekaocem.

Ovo je ukratko navedena i označena osnova prvog školskog godišta, na kojoj se osnovi ima dalje nastaviti i višto razvijati dalnje računstvo. Ovdje se zahtiva osobito učiteljska viština, da po pravih načelih u savezu prijašnjimi vižbanji dalje nastavi, i učvrsti temelj dalnjemu razvitku.

(O načinu pako rukovodstva ovoga računstva, bijaše pitanje — i rešeno je godine 1867.)

III. Pitanje.

Prispodobivši virske škole s bezvirskimi, i to 1-vo u pogledu učiteljskog položaja, koje je škole učitelja zvanje uzvišenije; koi je prot nepravednu progonu bolje osiguran; koi učestvuje u blagijim nadzorničtvu?

2 Po jednoj i drugoj školi vižbajući upliv odnosno na blagostanje i sriću puka (koja škola uredjuje više i shodnijim sredstvom na to, da po njih odgojena ditca jednoć, kao gradjani budu radeni, poslušni, kripostni, virni i zadovoljni članovi (uda) društva)?

I. Virske škole učitelja zvanje jest uzvišenije, jer je pozvan primerom Onoga najvećega i najuzvišenijega neb. naučitelja g. Isukrsta, da njeguje i uzgoji nesamo um, kano jednu stranku čovika, nego i srce, dakle ciloga čovika; te da ga digne na njegovu pravu visinu, do sve njegove moralne vridnosti. Odtud slidi: da um, srce i volja ditiinja, imaju se udariti, oplemeniti po kalupu virozakona. Mladi naraštaj ima se uzgajati i podučavati u smislu kršćanskoga uzgoja, na kojem se samo temelji pravo temeljno znanje, dobro vladanje, uzoriti značaji krasne kriposti. Indi, virska je škola ono vedro obzorje, u kojem se ukazuje prvi osvanak ditinskoga razuma, gdi je paziti, da ga zloduh nepomuti neotruje. Tu se njeguje najsigurnije nada domovine; tu se uče ditca što je najpotribitije, a to: poznavati Boga i njegov sv. zakon; uče se rekoh svako dobro, što je plemenito i hvale vridno. — Premda se i ovdj mnogo daje i pazi na um i znanstvena upoznavanja, koja čovika čine znanstvenim; ipak se mnogo više daje i gradi il osniva na to, što će dite učiniti nabožno kripostnim, što je pravi temelj blagostanja državnog, čovečanskoga društva i života.

Mladi naraštaj rukovoditi bez nazorih krstjanskih, jest toliko, koliko ladju pustiti nuz vitar bez kormila; pa gle na taj ciloshodni kormil, pozvan je učitelj virske škole, da upravlja ladjom uma, srca i volje diteta, mladoga narastajaja, te dovede do visine njihove moralne vridnosti.

Koi je pako učitelj prot nepravednu progonu bolje osiguran, velim: učitelj virske škole.

Osiguran je proti progonu kako višje vlade, tako i puka: ugledno moralnim ponašanjem točno i sdušno izpunjivanjem dužnosti poleg propisanoga školskoga zakona; svistno rišenjem uzvišene zadace, na što vlada, crkva i puk imaju posvetjeno pravo; a to je: virska obuka, virski uzgoj.

A kako bi ga i progonio ili mrzio puk, kad on oplemenjuje njegovu sirovost. On daje puku čuvstvo; daje mu vridnost i vodi ga do uvirenja, da ga štuje i ljubi.

Da su učitelji virske škole u blagim nadzorničtvu učestvovali, tomu su sami živi svidoci. Sami su mogli osićiati, kako jim uz pripomoć klerikalnoga upliva na puk i školu bijaše moguće što koristna proizvesti. Nadzornici su ovi uvijek iz puke ljubavi uzvišene zadace stupali u prašne škole, gdi su pod koprenom svete ljubavi učitelje u njihovoj tegobnoj službi bodrili praktičnim kojim migom i naputkom. Nu, kako je pod nadzorničtvom bezvirske škole, ili kojih dobranih ljubimacah boga mudrosti, to će pokazati izkustvo u buduće, hoće li biti kratka radost ili duga žalost.

II, Da koja škola uredjuje više i shodnijim sredstvom na to da po njih odgojena ditca jednoć kao gradjani budu radeni, poslušni, kripostni, vjerni i zadovoljni članovi društvenoga života, velim odrešito: vjerska škola.

Ona bo zadržaje u sebi ona najveličanstvenija i najshodnija sredstva, koja je s visine doneo osrićitelj ciloga roda čovičanskoga.

Sredstva ova pako jesu: virska obuka, kršćanski uzgoj. Buduć je pako blagostanje i sreća puka u strogom savezu gojitbe mladoga naraštajaja, dosledno, tko nevidi, kako samo valjanom gojitbom triba oprezno dobro sime, sime rekoh kriposti i nabožne čudorednosti sijati u mladjanah srdašcah, koja vrimenom, da urode Bogu i ljudem milim plodom. A to je, ditcu odgajati u duhu krstjanskomu, što bo zahtiva čudorednost občine, blagostanje države, i spas crkve.

Gojitba virske škole poglavito na to smira: da oživi i uzdrži svetost i jednodušnost domaćih obiteljah, da neoskvrnjeno sačuva otčinski ugled i ojača obiteljsko čuvstvo, štuje uzor materinski; da ditca toli pokornošću i ljubavju, koli radom blagostanju pomažu, rečju: da čestitost bude pravilom ciloga im života.

Naukom se istina neobrazuje um, ali mladi naraštaj, a po njemu i u njemu puk, a po puku narod triba, da ima ne samo razborit, kripak i prosvićen um, nego što više, da ima srca sviesti, značaja (karaktera) kriposti, po čemu da se osigura štovanje bogoštovja i poglavarstva, hajstvo nadlažećih dužnostih, načela obće koristi, virstvo i zadovoljnost, uzor kriposti, ričju: sve, što je dobro, sveto i pošteno. To je plod kršćanske obuke, tako diluje na puk virski uzgoj. A ovakovu veličanstvenu i spasonosnu obuku osloniti je samo na virskoga učitelja, a ne na bezvirskoga, koi se dubi u puste tlapnje i lude sanjarije. *)

Dobro bo shvatja Dupanloup, kada ovako misli: popravljaj materijalno stanje učiteljah kako ti drago, diži nauk i napinjaj, što se dade jače i više: bez religije i njezinih službenikah da neima pučkoga uzgoja. Pače sam nauk i učitelje, koji su bez vire i proti viri, drži on za najveće, najopasnije zlo. Eno primjera u Franceskoj, koja odjekuje žalostnim jekom i dokaziva, što je odnje stvorila bezbožnost. — Odkud slidi izkušana pouka: da se država s crkvom sporazumi, prigrlji, te skladnim sudilovanjem sudiljuje na ona četiri prava čovičanstva, a to su: zdrav razum, rad, religija i štovanje. Razum i rad za sebe sama (čovika), religija za Boga, i štovanje za sve ljude; štovanje, koje je takodjer nika vrst religije i razuma; štovanje što samo kripost biva; štovanje, koje je u isti mah pravednost, pravica, ljubav, pokornost prama zakonom, resignacija u nesrići, nada i pogled u nebo.“

Bač, 1870.

Stipan Vujević,
kapistranac i pučkih učionah II-a
razreda učitelj.

Tužba.

Cilom svietu sviće zora,	Sviet uživa zraka čista
Svakom stvoru sunce sja,	I gorice milu slast,
Šamo meni tužnoj oblak —	Al kud mlada oko bacim,
Zarko sunce sakriva.	Sve mi biva na propast.

Cilom svietu misec svietli	Meni zora tad će svanut
I zvizdicah neznan broj;	S' suncem sinut drugo sve, —
Ah! onda se istom k' nebu	Ako bude mene dragi
Gorki diže uzdas moj.	Moj ljubio kao pre. —

Anka M.

*) Jean Jacques po iskustvu ubavistjen, reče: Mislio sam, da čovik i bezvire može biti nabožan, pa gle, u ovom muenju ljuto sam se privario.

**Javna zahvalnica na „Čestitki“ prijatelju momu u
Vukovaru.**

Podji liste moj ljuveni, Podji mili, podji virni Ti glasniče duha moga I srdašca čuvstvenoga.	Tam prijatelj moj je virni Iste krvi men' mileni, Koj mi vinac čuvstvah sviše, Kak' u našem Listu biše.
Podj' do onog Vukograda, Sokolićah gnjizdo sada; Tam ćeš naći srca srodna, Koja roda Slavka plodna.	Oj od cvitja lovorike U sred srca, što bo nikne : S tim ovjenčav imendana Brata svoga kralj Stipana.
Na vrhuncu, tam na gori, Gdi se naški lipo sbori : Tam' su sinci, tamo bratja, Koji znadu kak' se vratja.	U srid toga oj milinja, I srca mi štropotanja ; Evo brate zahvalnica, Koj te ljubim u srid lica.
Ljubav roda čuvstveniku, Svom miljencu, ugodniku ; Te na dične čine bodrit, Rod ljubiti, k srici vodit.	Koj te istim čuvstvom grlim A od Višnjeg jedno molim : Zdravstvovaodugo živ zdrav, Noseći u srcu rod sav. Tvoj Stipan.

Najnovije.

Već i jedan veliki diplomata izjavlja da je francuska s republikom a pruska obsadom Parisa falila. Uprave franceske sporazumljenje se kida. Nepovirenje, će okužit i armadiu.

U Tursku sudbenu vlast uvedena je javnost — biti će dakle pravda valjada sigurnia.

Dne 5. List. U Českoj sadanji saborje odgodjen, i za carevinsko više neposredni izbor naredjen.

Visina vođe Dunavske.

Pešta, 10. Listopada 4' 7" opada.
nad 0

Požun, 10. Listopada 3' 10" opada.
nad 0

Poruke uredništva.

Bač. G. S. V. Bunjevku čuvamo da se nezastrani. — G. D. K. Poslušaj će mo i vašu Tužbu. — Žumburak : G. B. M. Malo nasje, takima muževima nije slobodno — na povoljnoj uzglanici se izležavati, radi bi bili vidit ploda vašeg truda i rada, neka se izmijiva pero s breviarom. — Futtok : G. L. K. Dali su se vaše gusle pokvarile? — Bač : G. S. V. Dolaziš nam opterešen ko pčela. — Hlok : G. A. V. Pozorno ji skupljamo, i za pogodno vrime čuvamo. — Vukovar : G. M. P. J. Mlade tvoje sile već i sad hvale vridne — od velike su nade Staro Selo — oko Vukovara G. D. D. molimo da svoje pribivalište — izvoljite označit, jel ga nemožemo da nadjemo.

KNJIŽEVNOST.

Ovim neka je na znanje, da će
„Bunjevački i Šokački Kalendar“
za god 1871.

u kojim će više poučni i zabavni stvari, i od svijuh dosadašnjih naših kalendara obimom najveći biti, — krajem maseca Studena ove godine na svit izici.

Cina je 30 nov. komadu,

za naručbine prima iz ljubavi g. **Božidar Vuić** ovdanji poštar, koji će iste kalendare ujedno i na stranu šiljati (expeditati).

U Subotici, 1. Listopada 1870.

Ambrozio Šarcević,
izdavalj.

3—1

NA ZNANJE.

Braći zemljodilcima.

Po najnovijem sustavu u Švajcarskoj sgotovljene, a kod nas usaršene vršionice (mašine za vršenje) mogu se po izvornoj cini samo kod dolipodpisanog društva dobiti.

Svojstvo ovi vršionice slideće je : Po učinjenoj probi možese u ovo vrime na dan sa četir čovika ili ženska i dvoje dice pokraj dva sridnja konja do 70, a na dužem danu i do sto krsta ovrći, dva jača konja olako sav poso obavljaju.

Stroj ovi vršionice vrloje prost tako, da ji svaki po malom uputstvu namistiti i udesiti može, a poso je na njima vrstan, od čistog čelika prve kakoće sgotovljen koga ni jedna druga tvorinara dati nemože.

Cina je mašine zajedno s alatom : u Pešti 420 for. — u Segedinu 430 for. u Novom-Sadu i Starom-Bečeju na agenciu postavljena 440 fr. s izbacivanjem slame na stranu (bez čega može biti) 50 fr. više.

Ovakovih vršionica još do danas u Ugarskoj nema i pošto su vrlo proste, to su za sridnje gazde zaista i najprobitačnie.

Svaki, koji bi želio ovakovu vršionicu imati, neka se odma obrati na podpisanog društvenog odpravnika sa kaparom od 50 fr. od kud će ju za 8-dana moći dobiti. — Zaostatak kupovne svote polaže se, kad se vršionica primi ; — po okolnostima moći će se u plaćanju i niki olakšice učiniti. — Ko može 20 dana pričekat dobi će sa 40 fr. jeftinie.

Posredstvom istog društva mogu se savršene parne vršionice od 4, 6, 8, i 10 konja snage pod probitačnim uslovima i umjerenoj cini pouzdano dobiti ; — osim toga u stanju je podpisato društvo sve druge zemljodilske sprave sa jamčevinom po fabričkoj cini nabavljati.

Ove naše opisane i preporučene vršionice (mlatilo) imaju i tu prid svih drugih dosad poznatih mlatilah prednost, što ona sbog nepogodnog sklada teško se kretju najskole u ovako vlažno vrieme, i kada tvorinar veli daje na 4 konja ustrojena vršionica, onda ćeš morat sigurno na osam se pripraviti, pa još tima više jednog priko nedilje prigoriti.

Dalje drugi tvorinari uspjev ovećavaju, kad svoje vršionice nukuju — dočim mi toliko obećajemo što svaki poljodilac može dostići, t. j. 70 krsti na dan — kada smo sigurni da višt radinj i 90 a na litnjem danu i 120—140 može ovrći.

Nije drugčie ni sa sečkanicom (Häckerlingsmaschine) vele da je mogu rukovoditi dva čovika — dopuštjamo jedno pol sata — al posli će odbići, i nikaki nadničar neće se je prihvatiti, dočim onaj koji kupi našu vršionicu ima spravu i za rukovodjenje sečkanice, koja ipak mora od nas biti nabavljena, jel druga bi morala se priustrojiti. Cina se malko prominjiva s bog nestalnosti vrline srebra.

Sve naše poljodilske Sprave izdaće se skoro naslikane. — Stovarišta po svoj prilici bitiće u Pešti Beču, osim ovi namistići se po omanjih naši gradovih — tako da ji okolina može što lakše nabaviti.

Za sad glavno odpremištvo je kod **J. Manojlovića u Sz.-Tamas** kuda valja pisma i naručbine upravljati kao društvena odpravnika.

Jovo Manojlović.